

Tiedetoimittajat.fi

Foorumiarkisto 60+ -foorumilta

Tammikuu 2016

HYVÄ JA PAHA YKSINÄISYYS – 60+ JÄSENTAPAAMINEN PRESSIKLUBILLA 26.3.15

Ulla Järvi 24.2.2015

Hyvä ja paha yksinäisyys – Iltapäiväkahvit Pressiklubilla

Järjestäjä: Suomen tiedetoimittajain liitto ry/Tiedetoimittajat 60+Liiton seniorien järjestämä, kaikille liiton jäsenille avoin, iltapäiväkahvitilaisuus torstaina 26.3.2015 klo 15.00 Pressiklubilla eli Pullman Barin kabinetissa (Hgin rautatieasema).Alustajana teologi, toimittaja, kirjailija, kolumnisti ja kansanedustajaehdokka Hilkkä Olkinuora.Yksinäisyyttä on vaikea selittää puhtaasti tieteellisin termein, mutta silti aiheeseen liittyy nk. kovaa faktaa. Hilkkä puhuu aiheesta, joka häntä juuri nyt askarruttaa ja tuo esiin myös joitakin yllättäviä mutta vankkoja selvitystuloksia.

Ilmoittautumiset viimeistään keskiviikkona 18.3. tästä linkistä:

<https://www.ilmari.fi/tietoverkko/isoilmari2.nsf/ilmoittautuminens?openform&s=n&id=-120D8A6807E7FF43C2257DBE002D7CFB>

Tiedustelut: timo.niitemaa@utu.fi

PS. Aiemmin mainostettu Osmo Soininvaaran alustus jouduttiin Oden ulkomaanmatkan takia peruuttamaan – tai ainakin siirtämään syksyyn.

Huuhkajatoimikunta

Sini Autio, Leena Lodenius, Timo Niitemaa & Helena von Troil

HUUHKAJAT KANSALLISMUSEOSSA

Marjatta Koivisto 25.1.2015

Huuhkajat, yhteensä 27 henkilöä, tapasivat Kansallismuseossa torstaina 22.1.2015. Kahvittelun jälkeen siirryttiin kansatieteilijä, kielentutkija Kai Donnerin (1888-1935) Seikkailuja Siperiassa -näyttelyyn. Näyttely koostuu valokuvista, joita Kai Donner oli ottanut vuosina 1911-1914 tutkimusmatkoillaan Siperian Ob- ja Jenisei -jokien tundralla.

Alkuasukkaat olivat samojedeja. He puhuivat selkupin kieltä eli ostjakki-samojedi -kieltä. Selkupin lisäksi Donner sai tallennetuksi myös viimeisten kamassien kielen. Samalla hän valokuvasi heitä ja muita alueella asuvia. Kansallismuseota perustettaessa Donner antoi negatiivit, yli 500 kpl, museon kokoelmiin.

Kiinnostavaa oli, että samojedit pukeutuivat venäläiseen malliin. Aivan primitiivistä ei elämä kovi-enkin pakkasten keskellä näyttänyt olleen, hirsirakennuksia ainakin oli. Kuvat viestittävät nuoren Kai Donnerin saaneen paikallisten luottamuksen, aina shamaania myöten.

Seikkailuja Siperiassa -näyttely on avoinna 1.2.2015 saakka. Huuhkajat suosittelevat näyttelyyn tutustumista!

Viite: Näyttelystä vastaavat Juha Janhunen, Peter Sandberg ja Ildiko Lehtinen. Museokaupassa on Kai Donneria koskevaa kirjallisuutta.

TALVIVAARALLA ON TULEVAISUUS

Timo Niitemaa 30.10.2014

Talvivaaran nikkelimalmiesiintymän hyödyntämisellä kyetään kattamaan yli 2 prosenttia maailman vuosittaisesta nikkelin kysynnästä, sanoo geologian emeritusprofessori Markku Mäkelä.

Kannattavan kaivostoiminnan edellytykset nyt käytössä olevalla tekniikalla eivät Talvivaarasta katoa, vaikka nykyinen kaivosyrittäjä ei siinä onnistuisikaan, sanoo Mäkelä. Mäkelän mukaan Suomessa on vireillä useita erittäin

lupaavia kaivoshankkeita, joilla on suuri kansantaloudellinen merkitys.

Mäkelä puhui Suomen tiedetoimittajien liiton senioritilaisuudessa 16.10. Pressiklubilla Helsingissä. Mäkelä on viime vuodet toiminut kansainvälisten kaivosyhtiöiden konsulttina ja hallitusten jäsenenä, mikä varmasti vaikuttaa hänen arvioihinsa. Tämä ei tarkoita sitä etteikö Mäkelä edelleen kuulu alan johtaviin asiantuntijoihin Suomessa.

Talvivaaran osalta Mäkelä muistutti, että vaikka kaivoksessa käytetään ensimmäistä kertaa ns. kasaliuotusta nikkelin rikastamiseen, menetelmää on aiemmin menestyksellä käytetty mm. kuparin talteenotossa. Talvivaaran katastrofin aiheutti täydellinen epäonnistuminen vesitaseen hallinnassa. Edelliskesän poikkeuksellisiin sademääriin ei kaivoksella osattu lainkaan varautua. Nyt prosessin pitäisi Mäkelän arvion mukaan olla kunnossa.

Kaivosbuumia vai auringonlaskua

Mäkelä tarkasteli alustuksessaan kaivostoiminnan näkymiä otsikolla ”Kaivosbuumi vai auringonlaskun ala”. Hän määritteli malminetsinnän tavoitteeksi löytää mineraaliesiintymiä, jotka ovat teknisesti ja taloudellisesti hyödynnettävissä. Määritelmä elää ajassa, sillä tekniikka kehittyy ja mahdollisen kaivostoiminnan taloudellisuus riippuu ratkaisevasti metallien kulloisestakin hintakehityksestä.

Suomessa kaivosalalla elettiin 1980-luvulla ja pitkälle 1990-lukua synkkää aikaa. Kotimaista kaivostoimintaa hallinnut Outokumpu luopui lähes kokonaan kaivostoiminnasta. Tämä sai myös kansainväliset kaivosyhtiöt varovaisiksi, vaikka Outokummun päätöksen takana ei ollut alan kannattamattomuus vaan oma strateginen päätös. Yhtiö halusi vapauttaa resursseja suuria pääomia vaativasta kaivostoiminnasta ja keskittyä terästeollisuuteen. Vuosituhannen vaihteessa tilanne kaivosalalla muuttui ja voidaan puhua jo kaivosbuumista. Tällä hetkellä malminetsinnässä ja kaivostoiminnassa on Suomessa noin 50 ulkomaista yhtiötä. Vuonna 2013 on Mäkelän mukaan taas nähtävissä merkkejä kehityksen taitumisesta.

Mäkelä piti kaivostoiminnan erikoisuutena sitä, että samalla kun se on hyvin kansainvälistä – kaikki suuret kaivosyhtiöt ovat globaaleja toimijoita – sillä on erittäin suuret paikalliset vaikutukset asukkaiden elämään kaivospaikkakunnilla. Mäkelä erotti kuusi eri tekijää, joihin kaivosyhtiöt perustavat arvionsa harkitessaan malminetsinnän ja kaivostoiminnan käynnistämistä jossakin maassa.

Ensimmäinen on malmipotentiali eli missä määrin maaperästä voidaan olettaa löytyvän hyödynnettäviä mineraaliesiintymiä. Toinen on vaikeasti käännettävä käsite ”access to the ground”; koetaanko alueella esimerkiksi laajasti, että kaivostoiminta uhkaisi vaikkapa matkailuelinkeinoa tai luonnonsuojelua. Kolmas arvioitava tekijä on yhteiskunnallinen ennustettavuus ja kohtuullinen kaivoslaki. Neljänneksi, miten hyvä geologinen perustieto alueesta on olemassa. Viides tekijä on mahdollisuus voittojen kotiuttamiseen ja kuudes hyvä yleinen infrastruktuuri maassa.

Lähes kaikissa arviointitekijöissä Suomi on Mäkelän mukaan varsin hyvä. Esimerkiksi geologisen perustiedon osalta Suomi on maailman paras. Vain Suomessa ja Kosovossa on koko maan alue kartoitettu alle 30 metrin korkeudelta. Vuonna 2011 voimaan tullut uusi kaivoslaki puolestaan toisaalta vapautti kaivostoiminnan edellytyksiä mutta toisaalta hankaloitti kaivosyhtiöiden toimintaa

lisäämällä paikallisten asukkaiden vaikutusmahdollisuuksia kaivosluvista päätettäessä.

Tietyt merkit kaivosbuumin taitumisesta vuonna 2013 liittyvät lähinnä rahoitukseen. Kaivosala on erittäin suhdanneherkkä ja vuonna 2008 alkanut finanssikriisi on jarruttanut monien kaivoshankkeiden etenemistä. Mäkelä luettelee kuitenkin useita hyvin lupaavia käynnistysvaiheessa olevia tai jo käynnistyneitä kaivoshankkeita. Kittilän Suurikuusikossa toimii jo Euroopan suurin kultakaivos. Ranuan Suhangolla on tarkoitus aloittaa 2017 platina-palladiumin tuotanto uudella autoklaavi-liuostekniikalla. Sodankylän Sakattiin suunnitellaan kupari- ja nikkeli-kaivosta. Sen malmiesiintymät ovat poikkeuksellisen rikkaita. Hankkeesta kiistellään, koska sen toteuttaminen edellyttäisi eräiden Natura-alueiden osittaista purkamista. Polvijärven Kylylahdella louhitaan kuparia, kobolttia, nikkeliä, sinkkiä ja kultaa. Siellä on tehty uusia erittäin lupaavia löytöjä ja Mäkelä julistaakin, että "Kylylahdesta kuullaan vielä!"

-

Jarmo Salmela 12.11.2014

Eniksi: Talvivaarassa ei ole stanut lainkaan epänormaalin paljon.

Se olisi selvinnyt kysymällä vaikka Ilmatieteen laitokselta eri sademäärien todennäköisyyksiä.

Kaivoksella ei osattu varautua siis _normaaliin_ sademäärään.

Pahraillaan ovat SYKE ja GTK yhdessä pohtimassa kaivosten vesiongelmia, tarvitaan sekä vettä että siitä pitäisi päästä eroon. Ensimmäinen selvinnyt asia on, että kaivosalalla ei ole myöskään mitään osaamista ollut vesien puhdistamisessa tai edes määrien ennakoimisessa.

Ehkä Talvivaaran monialainen epäonnistuminen aiheutui siitä, että startup-yritys ei osannut hankkia tarvittavaa osaamista ajoissa. Syyllinen lienee myöös sijoittaja-ministerien ajama poliittinen ohjaus, jossa yritystoiminta tehtiin helpoksi ja nopeaksi. Tulos on nähtävillä, normitalkoiden hengessä.

Vastaava katastrofien ja ongelmien kautta tapahtuva sekä kaisvostoimijoiden että valvonnan ja lainsäädännön kehittyminen tapahtuu ja on tapahtunut kaaikissa uusissa kaivoismaissa.

Mutta miksi valtionyhtiö Outokumpu lopetti kaivosalan Suomesta 90-luvulla?